

Abstrakt v českém jazyce

Diplomová práce Prezidentské volby v historii československého státu porovnává jednotlivé úspěšné prezidentské volby, ke kterým došlo v historii československého státu, tedy v průběhu let 1918 až 1992. Rozebírá jejich legislativní podobu (psanou rovinu, na základě zákonů) i jejich faktický průběh (praktickou rovinu, na základě stenoprotokolů a jiných zdrojů) a tyto dvě roviny srovnává. Vedle toho práce porovnává prezidentské volby, k nimž došlo v období existence demokratického státu a v období vlády Komunistické strany Československa.

Proč jsem se rozhodl dané téma zpracovat, vyplývá již z úvodu této práce, kde jsou položeny i některé otázky, na které jsem v závěru práce odpověděl. Jde například o otázky typu: Spojuje něco jednotlivé prezidentské volby? Co bylo typické pro volby v demokracii a co v době vlády komunistického režimu? Byla některá z voleb protiústavní? Může znalost historického vývoje přispět k současným diskuzím o prezidentské volbě?

Práce je složena z celkem sedmi kapitol. První kapitola se skládá ze dvou podkapitol, první z nich rozebírá právní úprava prezidentské volby v letech 1918 až 1920 (a je dále rozdělena do čtyř dalších oddílů), druhá pak popisuje první zvolení T. G. Masaryka prezidentem. Šlo o živelnou volbu aklamací.

Druhá kapitola se v první podkapitole, složené ze čtyř oddílů, věnuje právní úpravě prezidentské volby do konce československé První republiky (tedy do 29. září 1938), ve druhé, skládající se z pěti oddílů, pak faktickému průběhu voleb v tomto období - nejprve v obecné rovině, poté třem volbám T. G. Masaryka prezidentem a následně volby Edvarda Beneše prezidentem. Tyto volby probíhaly dle příslušných ústavních a zákonných pravidel.

Třetí kapitola rozebírá prezidentské volby v období Druhé republiky a v prvním poválečném roce. Členěna je do tří podkapitol. První obsahuje obecné poznámky, druhá popisuje volbu Emila Háchy prezidentem, třetí pak poválečnou volbu Edvarda Beneše prezidentem. Volby v této době odrážely celosvětovou situaci.

Čtvrtá kapitola je o prezidentských volbách v období účinnosti Ústavy 9. května a příslušného zákona o volbě prezidenta republiky. Dělí se do dvou podkapitol (první je složena ze čtyř, druhá ze tří oddílů), z nichž první popisuje právní úpravu prezidentské volby v daném období, druhá postupně volbu Klementa Gottwalda, Antonína Zápotockého a Antonína Novotného.

Pátá kapitola je členěna obdobně a popisuje v první podkapitole (členěné do čtyř oddílů) právní úpravu v období účinnosti páté hlavy Ústavy Československé socialistické republiky. V druhé (v ní jsou dva oddíly) je pak popsáno další prezidentské zvolení Antonína Zápotockého a následně Ludvíka Svobody.

Šestá kapitola, věnující se volbám komunistických prezidentů v období účinnosti ústavního zákona o československé federaci, je strukturována podobně. Její první podkapitola (a její čtyři oddíly) se věnuje psané rovině volby, druhá podkapitola pak ve třech oddílech popisuje druhou prezidentkou volbu Ludvíka Svobody, první prezidentskou volbu Gustáva Husáka a jeho další dvě následující zvolení. Všechny komunistické volby se nesly v duchu rozhodnutí KSČ, částečně se v tomto odlišovalo pouze první zvolení Ludvíka Svobody.

Sedmá kapitola se věnuje situaci od Sametové revoluce do konce roku 1992, kdy se Československo rozpadlo. Má dvě podkapitoly, první (skládají se ze tří oddílů) popisuje legislativní změny související s prezidentskou volbou. Druhá se ve dvou oddílech věnuje dvěma postupným prezidentským zvolením Václava Havla.

V závěru je celkové shrnutí a odpovědi na v úvodu položené otázky. Jednotlivé volby se od sebe odlišovaly, v jednotlivých obdobích si ale byly podle předpokladu podobné. V období vlády Komunistické strany Československa probíhaly volby nedemokraticky (částečný rozdíl byl jen v případě prvního zvolení L. Svobody), ale ústavním a zákonným pravidlům té doby se patrně neprotivily. Povědomí o historické úpravě je prospěšné, hodí se i do současných diskuzí o volbě prezidenta.